

In sedaj, gospoda moja, je ljubljanski knezoškof z vso resnobo — in v tem tiči vzrok, zakaj sem spravil zadevo v razgovor — vložil pri naučnem ministru predlog, v katerem se prosi za privoljenje k prej omenjenemu parceliranju. Istočasno predlaga cerkveni knez, da se od pričakujoče skupnine 400.000 K znežek 40.000 K za knezoškofijske nadarbine plodonosno naloži, ostanek 360.000 K pa se porabi v pokritje stavbenih stroškov pri škofijski gimnaziji. (Čujte! Čujte!)

In sedaj sem radoveden, ali bo sedanji gospod minister za kultus — ta kulturni človek gospoda Starzynskega — podelil svoje privoljenje k tej požigavščini za bodoče ljubljanske škofo.

Najbrže! V eri Hartel moramo pač biti na vse pripravljene, morebiti tudi na to, da se v isti položaj vogal k oni organizaciji, s katero bo knezoškof Jeglič duh slovenskega naroda za vedno zvezal in ljudstvo samo izročil za vedno poneumnemu. Prijetna pri tem je okolnost, da ekscelenc med dva puhavca, o katerih je nedavno govoril, pri nas ne more priti. Toliko mu lahko zajamčim, da ga na Kranjskem ne bo nikdo obdolžil prostozidarstva. (Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz logaškega okraja. Iz seje c. kr. okrajnega sveta v Logatcu dne 2. aprila 1902. — Iz poročila c. kr. okrajnega šolskega nadzornika se izvidi, da so bile od zadnje seje kurentnim potom rešene sledeče stvari: Stalno nameščena sta bila na svojih dosedanjih mestih: učitelj v Godoviču, Martin Tratnik in učiteljica v Rovtah, Marija Benedek. Začasno so bili na izpraznjena mesta nastavljeni: učiteljica R. Jelenc v Gor. Logatcu, učiteljica Resman na Rakeku in učitelj Zirkelbach v Ledinah. Učitelj na c. kr. rudniški šoli v Idriji Anton Božič, je dobil I. starostno doklado. — C. kr. deželni šolski svet je odredil, da se smejo med šolskim letom nastavljeni učne osebe začasno, stalno pa le z novim šolskim letom in z II. polletjem. Dalje je c. kr. deželni šolski svet odredil, da morajo otroci obiskovati vsakdanjo ljudsko šolo 6 let; ponovljavna šola se ima pričeti istočasno z vsakdanjo šolo, t. j. z 16. sept. Vse šole v okraju so dobile podoče za nazorni nauk. — Remuneracije za rokotvorni pouk so se nakazale. — Da se končno reši vprašanje, kje naj se vršijo seje krajnih šol. svetov, vložilo je učiteljsko društvo logaškega okraja prošnjo na c. kr. deželni šolski svet, da naj isti to določi. Ta je omenjeno prošnjo rešil v smislu, da ima krajni šolski svet pravico določevati kraj seje.

Za tem poročilom sestavil se je terno-predlog za razpisano učno mesto na Rakeku. Za razpisano učno mesto v Gor. Logatcu se terno-predlog ni mogel še sestaviti, ker dotični krajni šolski svet še ni vložil svojega terno-predloga, ampak prosil, da se s stalnim nastavljanjem tega učnega mesta še nekoliko počaka. — Zaradi pokritja stroškov za stvarne potrebščine eksk. šole v Žibršah se potrebno ukrene. — Misel, ustanoviti eksk. šolo v Gor. Kanomljih, se zaradi neugodnih krajevnih razmer za sedaj opusti. — Ker je šolsko poslopje v Spodnji Idriji zelo slabo, izreče se c. kr. okrajni šolski svet za zgradbo novega, in da naj se s predpripravami takoj prične. — Pripoznajo se star. doklade: nadučit. na Rakeku Janko Jegliču, od 1. marca t. l. III.; nadučitelju v Črnem vrhu Fr. Čuk-u, od 1. dec. 1901. I.

Namesto umrlega krajnega šolskega nadzornika J. Albrehta v Hotedršici, imenuje se Fr. Albreht krajnim šolskim nadzornikom.

Prošnji predsednika krajnega šolskega sveta v Godoviču, da sme odložiti predsedstvo, se ugodi.

Disciplinarna zadeva nekega učitelja se primerno reši; istotako se reši več prošenj zaradi olajšav glede šolskega obiskovanja. —kar.

Iz Idrije. (Naše šolske razmere). Na c. kr. rudarski ljudski šoli v Idriji se je razpisalo zadnje učno mesto učitelja s terminom do 15. sušca t. l. Za omenjeno učno mesto ni bilo nobenega prosilca. To mesto bi moral s početkom letošnjega šolskega leta nastopiti g. J. Vrščaj, a se je raje službi odpovedal, kakor da bi jo nastopil in ostal raje na dosedanjem, čeprav ne definitivnem mestu. Razmere na tej šoli so nekaj let sem prav žalostne. Poljedelsko ministrstvo, ki to šolo vzdržuje, bi moralo pač skrbeti, da se gmotno stanje ondašnjega učiteljstva malo predrugači, ker inace bo postala ta šola slabša, kot zadnja zakotna, hribovska, zasilna šola. Dokaz temu je, da ni nobenega prosilca in da se leto za letom bodisi v tem ali onem razredu poučuje poldnevno (!) Lansko leto ja bil pouk v petem (!) deškem razredu celo leto poldneven, a letos se ponaša s tem podukom tretji deški razred. Res žalostno za šolo, ki nosi tako ime. —c.

Štajersko.

Iz Celja. Dne 10. t. m. so imeli spodnještajerski Slovenci shod v zadevi celjske gimnazije. Postavili so se na justament-stališče: ali ostane gimnazija v Celju ali nočemo nič. Vprašanje, ali je bilo tako postopanje modro, je lahko rešiti vsakemu, kdor ni politično slep.

Za shod se je razposlalo okoli 600 vabil, udeležnikov je bilo 200. Mnogi vplivni rodoljubi niso dobili vabil, kar jasno kaže, da se je pri razpošiljanju vabil postopalo prav nepremišljeno ali strankarsko dobro premišljeno.

Klerikalnih duhovnikov je kar mrgolelo. Prišli so taki, ki še za narodno stvar niso toliko storili, da bilo vredno piškavega oreha. Prišli so vsi klerikalni kričači, na čelu jim prefekt Korošec, urednik znanega „Lažnivca“.

Posvetnjaki so ugibali, kaj to pomeni, ko gimnazija vendar ne more klerikalcev posebno intenzivno zanimati, saj se boje šole. Namen so imeli celo drug. Domnevalo se je, da pride dr. Tavčar v Celje zagovarjat kompromisni predlog. Tu bi bila lepa prilika, voditelju napredne stranke napraviti škandalček, saj so že v „Slovenca“ pripravili svoje čitatelje in namigavali na „gorenjski kveder.“

Zborovanje samo je bilo večinoma dolgočasno. Dr. Sernee je predsedoval in otvoril zbor v klasični Trubarjevi slovensščini, da je neki list Stürgkhov predlog prinesel „izpod mize vun“. Poročevalec dr. Dečko ni povedal nič novega, kar bi ne bili že čitali v raznih listih, pač pa so se pogrešali stvarni argumenti v pobijanju kompromisa. Potem ni čuda, da so udeležniki prepvili nadučitelja Praprotnika, ki je govoril stvarno in se pokazal boljšega politika kakor so razni patent-politiki.

Prav umesten je bil govor notarja Baša, ki je zadel v črno. Prefekt Korošec, sicer mlad, neizkušen, zato pa nadut človek, je imel zelo nesrečno politiko. Trditev, da poslanci lahko delajo, kar hočejo in niso nikomur odgovorni, vzbudila je pravo ogorčenje, katero si naj dobro zapomni. Izvrstno je ožigosal notar Baš neumno pisarjenje „Slov. Gospodarja“, po katerem je vsakdo, ki bere „Slov. Narod“ in „Štajerca“, na-

rodna izdajica. Gospoda, ali vas luna trka?? Naj se še omeni, da je Korošec sedel s klobukom na glavi pri mizi poročevalcev, dočim so bili vsi udeležniki odkriti. Pošljite mu iz Ljubljane „olikanege Slovenca“! Potreben ga je! Ali je morda s tem hotel dokazati, da je hribovec ali nekaj več kakor drugi udeležniki shoda? Toliko za danes!

Istra.

Zmešnjava. Zmes — zmešnjava; rešetar — rešatêr, po vzgledu restauratêr.

V „Edinosti“ sem imel srečo brati, da je „Krško učiteljsko društvo“ izstopilo iz naše aliance t. j. „Zaveze“. Hudemanja, sem si mislil! Zdaj pa sem bral v mojo tolažbo, v „Naši Slogi“, daje le „Krčko učit. društvo“ uskočilo. No, to pa je velik razloček. N. pr. tak razloček, kakor med bulami papežev in med bulami, ki jih Agleži dobivajo od Burov. — Spominjam se, ko je „Zaveza“ zborovala v Opatiji, da ni bilo niti enega zraven iz „Krčkega učit. društva“ t. j. z onih bližnjih Kvarnerskih otokov, katerih naseljencem rekajo „Bodoli“, kojim vladikuje dr. Mahnič. No — torej, kaj pak hočemo takim „Zavezancem“!

A mi slovenski učitelji smo bili tako grozno solidarni, da smo se uprav podvzivali prekrstiti našo slovensko „Zavezo“ v slovensko-hrvatsko. In skoro, da bi se bili že pohrvatili mi slov. učitelji — saj smo bili že „planinski Hrvati“! In glej: ko smo tam v razkošni Opatiji, pri „lazurnem moru“ zborovali — ko smo se „šetali“, pa me eden mojih slov. kolegov, s katerim sva bila že vrsto let znana z naših učit. „metingov“, povpraša: kaj si ti pravzaprav, Slovenec ali Hrvat? Saj ni čudo, da sem dobil tako vprašanje. Saj smo se, srečavši se, pozdravljali: zdravo! kamo ideš? itd.

No, čutili smo se prav res iste krvi „braća“ z našimi kolegi Hrvati. Pa kako se človek moti! Prav tedaj, ko smo se takove čutili, pa pride hrvatski kolega s člankom v „Naši Slogi“ — „Slogi“ pravim in sicer „Naši“ — ter nam pove in nas spomni pod zaglavjem „Svoji k svomu“, da ni tako, in, da mi nismo še Hrvati, ampak Slovenci, Bogu bodi čast, še manj pa, da bi bili „braća po krvi“, kajti eto kako zaključuje člankar: „Prezreni („Slomškarji“ e tutti quanti pa porečejo, da oni nas prezirajo:) od gospode oko „Zaveze“ i oko „Učit. Tovariša“, moramo (namreč hrvatski učitelji v Istri) tražiti zavjetišče drugdje, a to nam pružaju drugovi po zvanju, a braća po krvi i jeziku u Dalmaciji. „Neće nas tamo (namreč „Zaveza“ in „Učit. Tov.“ v Ljubljani:) a mi hajd onamo: Svoji k svomu! In stavim, da pri vsem tem, da poreče „Slov. Učitelj“ in z njim Jaklič e tutti quanti, da nas oni, namreč Hrvati nočejo več t. j. nas slov. učiteljev. Kaj ni to zmešnjava, gosp. urednik? — Ej — primaruha — stavim — gosp. uredniku „Učit. Tov.“ bo pa le — skomina — ker ne bo več užival na svojo osebo laskave napitnice v hrvatskem jeziku. Spominjam se namreč še jaz, kako lepo in laskavo je neki učitelj B. tam iz Kastavščine napil pri banketu „Zaveze“ na Bledu gosp. uredniku „Učit. Tov.“ in sicer kot uredniku, med tem ko je v delegaciji (ne vem kdo ga je poslal kot delegata — kajti tisto društvo, kateremu je isti B. predsednik ni zborovalo par let, „de mortuis“ je) „kopje lomil“ bi rekel oni „člankar“, da se „Učit. Tov.“ glede dopisov iz Istre „censurira“ t. j. vse mora poslati v roke njemu g. B. in drugemu kolegu zopet g. B. — to bi bil pričetek „zlate slobode“ v XX. stoletju — tako — to bi nekaterim v Istri prijalo. — Tisti hip nas je poslušalec to postopanje iznenadilo in ustvarili smo si svojo sodbo. — Se pač dobe ljudje po svetu,

ki vedo, „da pohlevno jaguje dve ovci sesá, med tem ko obratno še ene nema“. No, ko bi to drugim ne škodovalo — naj bi le bilo. Se dobe pa tudi ljudje, ki se jim dobrikanje dopade; pa ne gosp. uredniku „Uč. Tovariša“! Res je tudi, da v Istri — se ne postane kar tako hitro za zasluge poslane, kakor n. pr. na Kranjskem à-la Jaklič — k večjemu le kak „častni občan.“ In videli smo, da ni treba niti censorjev alà dopelt BB. Kako neki — ker dopisov ni.

Zato pa — slov. učitelji jim nismo več „braća“ — in vsled tega priskočijo Hrvati k drugim „braćo“ v Dalmaciji, kjer pa spet naletijo na „eufonične Srbe“ — kar pa naši Hrvati v Istri pravijo, da „Srba nêma“, tako spet križ in zmešnjava. — Ko bi bili jim naši „Slomškarji“ „braća po krvi“ (ali tudi ti so Slovenci — saj jih izda napis: „Slov. Učitelj“) bi se upali svetovati, naj bi le — tim pristopili — na kar bi „Slomškarji“ e tutti quanti in novine od teh zelo triumfovali, česar pa zdaj se nimajo posebno veseliti in sem že zdaj gotov, da bom bral, da le obžaljujejo ta čin. — Člankar sam pravi v „Naši Slogi“ da je med hrvatske učitelje v Istro zahajalo pet „Tovarišev.“ In glejte, kristjani božji, kakšen strah radi teh pet „Tovarišev“ — kakšen boj proti njemu — kaj pa, ko bi jih petdeset — strah in groza — pohujšanje, v kali je treba to zatreti — pa pravijo, da je terorizem, slepa pokorščina v vanj, in da slobode ni! Ironija!

Prav res. Ko bi bili mi „Slomškarji“ in ne „Zaveza“, štelo bi se nas še tako — le če ne več, vsaj za pol „braćo“ — tako pa nismo — saj de Sloga tako. No, mi pa ostanemo, kakor svetu znano — krepki Slovenci, zbrani v našo alianco dično „Zavezo“, čeprav po želji dveh treh, po primeru „pol tič pol miš“, nismo šteti več „za braćo“ — tako je, kaj ne, gosp. urednik!

Rešetar.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Kranja. Dne 26. marca je zborovalo „Društvo slov. učiteljic“ v prostorih nove slov. 8razrednice pri Sv. Jakobu. Zborovanje je s toplim navdušujočim pozdravom otvorila gđ. predsednica Drolova, vzbujajoč kolegije k resnemu delovanju na širnem polju ljudske prosvete in k delovanju za ugled in napredék svojega stanu. Po tem, z navdušenjem vsprejetim pozdravu, nastopil je g. A. Sič, učitelj višje dekliske šole, s poročilom: Prostorčno risanje v ljudski šoli, ter nam podal v poldrugo uro trajajočem govoru izvrstno navodilo za ta pouk s podrobnim načrtom za vse štiri razrede ljudske šole. Poslušalke in — poslušalci, dá, tudi te smo imele, so z izrednim zanimanjem in pozornostjo sledili temu poročilu, ter je bila od mnogo strani izražena želja, da bi g. predavatelj objavil vsaj one, za prvi razred namenjene, tako genijalno in obenem otroškemu duhu primerno pogojene risbe! To je bilo naravnost presenetljivo ter nam je svedočilo o mojstru, ki ni le sam izvrsten risar, temveč ume tudi druge vneti in vsposobiti za toli važen, ter eminentno praktičen predmet. Prepričane smo, da tudi v odborovem smislu ravnamo, ako g. poročevalcu izrekamo tu javno zahvalo na njega trudu in požrtvovalnosti! Temu poročilu je sledilo nič manj zanimivo poročilo g. V. Praprotnikove; O naših težnjah! Težnje, kedo jih nima, v katerem stanu bi se mogle pogrešati? Koliko nam jih prinese poklic sam na sebi, koliko nam jih priraste — rekla bi, po lastni krivdi — ker smo premlačne, preindolentne, da bi se jih otresle! Gđ. poročevalka nam je našla najbolj očite nedostatke v naših pravnih razmerah, ki kriče po odpravi, ozir. po poravnanji. Stavila je sledeče točke v pretres: 1.) Društvo učiteljic teži doseči popolno enakopravnost učiteljic z učitelji s popolno upravičenim razlogom: jednako delo, jednako plačilo! 2.) Pouk v ročnih